

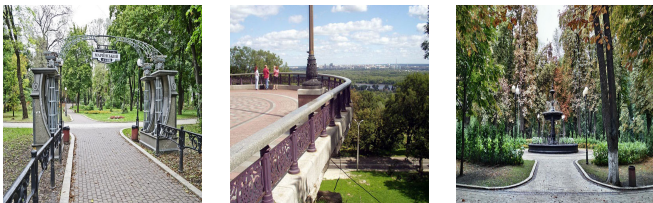
О. Ю. Малиновська

Маріїнський парк

МАРІЇНСЬКИЙ ПАРК Знаходиться між вул. М. Грушевського та схилом до Парк. дороги, навпроти Маріїн. палацу (споруджено 1745–52 за проектом арх. Б. Растреллі та під керівництвом арх. І. Мічуріна) та будинку ВР України (1939, арх. В. Заболотний) у Києві. Площа 8,9 га. Виник на місці регуляр. саду, влаштованого у 1-й пол. 18 ст. за наказом царя Петра I, який хотів організувати в Києві великі пром. плантації плод. дерев, виноградників і тутових насаджень для виробництва шовку (донині збереглися назви київ. вул.: Шовковична, Виноградна, Липська). 1748 за наказом імператриці Єлизавети на цьому ж місці закладено новий сад у франц. стилі (майстри садово-парк. мистецтва Д. Фок і Л. Гофмейстер) – Царський. За 7 р. перед ним постав палац для розміщення представників цар. родини. У нижній частині саду було велике озеро, до якого від палацу вели широкі сходи, а на схилах пагорбів розташовувався величез. розарій (околиці озера називалися Долиною троянд). Сад прикрашали мармур. статуї, а тіністі доріжки вели до оранжерей з екзот. рослинами – пальмами, апельсин. і лимон. деревами в діжках, які влітку виносили на повітря. Приблизно по лінії сучас. Парк. алеї проходила старовинна алея з італ. пірамідал. тополь, які пізніше стали називати українськими. Наприкінці 18 ст. у парку дозволили гуляти всім пристойно вдягненим громадянам. На Великій алеї влаштовували танці та концерти. За часів генерал-губернатора М. Милорадовича, який був знач. поціновувачем світ. життя, влаштовували особливо пишні бали та гуляння. 1834–68 в палаці містився готель та курорт. зал Закладу штуч. мінерал. вод – першого київ. курорту, куди приїжджали на відпочинок і лікування поранені офіцери з Кавказу, а також цивіл. особи. Щоранку вони приходили в Цар. сад для вод. процедур і прогулянок на свіжому повітрі. Декілька разів на тиждень влаштовували концерти військ. музики на відкритій терасі. У 1840–50-х рр. у парку з'явилися торг. палатки та буфети, почали влаштовувати естрадні вистави з найманими артистами, музикантами та співаками. Тоді ж парк перейшов у власність думи. Дуже популяр. розвагою на той час були т. зв. італ. ночі (карнавали), живі картини та великі театраліз. вистави за участі знач. кількості артистів та статистів. Водночас непрестижна тер. парку поступово занепадала. Окремі частини почали здавати в оренду. 1861 дума дозволила садівникові К. Христіані влаштувати платний міський парк «Шато-де Флер» (частина парку за сучас. філармонією), гуляння в якому почалися 1863. У 1882 Купец. зібрання на своїй прилеглий ділянці (частина Хрещатицької гори побл. сучас. філармонії)

відкрило ще один плат. парк – Сад купец. зібрання, або Купец. сад. 1870 за наказом імператора Олександра II палац реконструйовано у формах бароко (арх. К. Маєвський), а 1874 за бажанням дружини імператора Марії Олександрівни навпроти центр. входу до палацу садівником А. Недзельським закладено пейзаж. парк у англ. стилі. Основу М. п. становили клени, каштани та липи. З часом на алеях з'явилися декор. скульптури та кущі. У глибині парку біля схилів Дніпра споруджено будинок відомства (арх. В. Сичугов), яке займалося обліком цар. майна. На поч. 20 ст. в ньому розташовувалася наук.-лікув. ортопед. установа, а нині – Міністерство охорони здоров'я України (вул. М. Грушевського, № 7). 1888–89 недалеко від будівлі відомства, на місці перед сучас. пам'ятником М. Ватутіну збудовано церкву св. Олександра Невського (арх. В. Ніколаєв), яку розібрано у 1930-х рр. 1900 встановлено декор. чавун. фонтан, виготовлений на ливар. заводі ім. Терміна за проектом арх. А. Шіле. 1915 імператриця Марія Федорівна (дружина імператора Олександра III), оселившись у Маріїн. палаці, дуже любила гуляти в парку і багато зробила для його подальшої розбудови. Донині тривають дискусії, на честь якої з імператриць названо парк.

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Маріїнський парк / О. Ю. Малиновська // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2018. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-65907>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).